

kovala sva jo, saj je šlo za spremembo njegove dotedanje zamisli o izobraževanju pri ČZS. Ko se mu je obraz razvedril, sva vedela, da je zamisel in najino odločitev sprejel, še več, navdušila ga je do te mere, da se je tudi sam vključil v delo. Prvi rezultat sta programa »čebelarška praksa« in »dopolnilno izobraževanje k izkustvenemu znanju za pridobitev NPK«, izdelana v okviru programske zasnove, ki jo je obravnaval in potrdil UO ČZS, programa pa komisija za izobraževanje. Oba programa si v praksi počasi in zanesljivo utirata svojo pot.

Gospodu Francu Pankerju, čebelarskemu mojstru, mentorju in predavatelju se je odprla inovatorska pot. Priložnost in zaupanje si je pridobil pri Koroški čebelarški zvezi Dravograd, ki ji predseduje zavzeti predsednik, gospod Miran Kadiš. Zamisel o drugačnem pristopu k izobraževanju in usposabljanju čebelarjev, ki ne bo v škodo kakovosti izobraževanja in bo sočasno podprla priprave za pridobitev NPK, je bila udeležena v projektu »čebelarjenje – poklicna priložnost«. Sledila so številna potovanja iz Murske Sobote v Prevalje in v nasprotni smeri, številni sestanki, pogovori, predstavljene aktivnosti in še kaj. Za sodelovanje je gospod mojster, mentor in predavatelj pridobil še nekatere mlade in stare čebelarje, naj omenim le Marjeto Sušnik, predstavnico mlajše generacije čebelark, in starosto koroških čebelarjev, gospoda Rifla. Projekt je bil predstavljen sodelavcem Zavoda za zaposlovanje, Kmetijsko pospeševalni službi Prevalje in Čebelarjem Železne Kaple na avstrijskem Koroškem. Zamisel gospoda Pankerja je postala projekt, sestavljen iz treh delov: program priprav za pridobitev NPK s 25 udeleženci (izvajalec ČZS), pet izmed

njih jih sklene pogodbe o sofinanciranju z Zavodom za zaposlovanje, ter organiziranje že tretjega sestanka s čebelarji iz Železne Kaple o pripravi prijave za skupni projekt v okviru programa PHARE.

V vsem organizacijskem delu se kaže mojstrova pedagoška (andragoška) žilica. Priprave za pridobitev NPK vodi v skladu z novim, modularno sestavljenim programom, za udeležence izobraževanja pripravlja »učne liste«, ki so metodična novost in del didaktičnih pripomočkov, ob vsem tem pa še najde čas za izdelavo vrste panjev in panjske opreme za demonstracijo in podporo andragoškim delavnicam. Tako je nastal didaktični komplet za poučevanje in aktivno učenje gojenja čebeljih družin.

Izjemno prizadevno delo, odrekanje, za to porabljen čas in finančna sredstva, veliki stroški za potovanja ter telefonski in drugi komunikacijski stroški so njegov vložek v kakovost izobraževanja pri ČZS, ki najverjetneje ne bo poplačan. Meni je ob tem skorajda tesno pri srcu, ker ga vedno znova privedem v najin skupni »didaktični prostor«, ki zahteva toliko odrekovanja, hkrati pa sem srečen in ponosen, da sodelujem s takim mojstrom čebelarstva, uspešnim mentorjem in predavateljem. In ko beseda nanesa na načrte, so žrtve pozabljene, obraz se mu razvedri, o njegovem pričakovanju pa je slišati:

»Želim si le, da bi bila predstavitev didaktičnih pripomočkov uspešna tudi v Čebelarskem centru na Brdu pri Lukovici, da bi ti prispevali h kvalitetnejšemu izobraževanju čebelarjev ter da bi bilo manj podtikanj in ovir pri uvajanju novih zamisli, saj to najbolj boli.«

Ob teh besedah se zamislim: »Kako to doseči?«

OB 130. OBLETNICI ROJSTVA ANTONA ŽNIDERŠIČA

Anton Žnideršič - Košomatov se je rodil 13. marca 1874 v Ilirski Bistrici, umrl pa je v prometni nesreči 21. decembra 1947 v Ljubljani. Osnovno šolo je obiskoval v Trnovem pri Ilirski Bistrici, gimnazijo v Kočevju. Še kot mladenič je po očetovi smrti, prevzel domače posestvo in na njem razvil številne dejavnosti. Z domačinom **Rudolfom Valenčičem** je ustanovil prvo kranjsko tovarno testenin PEKATETE v Ilirski Bistrici in pozneje po-

družnico v Ljubljani. S testeninami te tovarne je trgoval po vsej Evropi. Največji sloves pa si je pridobil kot čebelar. Prvo znanje in izkušnje si je pridobil od očeta in sosedu, takratnega bistriškega **župana Aleksandra Ličana**. Čeprav je moral skrbeti in voditi precej veliko posestvo, ki je obsegalo travnike, polja in obširne gozdove v pogorju Snežnika, je dokaj hitro napredoval tudi v čebelarstvu. Ob svojem domu si je uredil vzoren čebelnjak

imel pa je tudi manjše čebelnjake povsod po dolini. Sprva je čebelaril s kranjiči, pozneje z amerikanci, ki jih je skušal predelati, nato so te spodrinili **gerstundovci**, toda tudi ti mu niso bili po volji. Z nenehnim razmišljanjem in opazovanjem ter prebiranjem, predvsem nemške literature, je hitro preradil v skrivnosti življenja, dela in organiziranosti čebeljih družin. Tako se je lotil eksperimentiranja z različnimi panji, ki so jih takrat uporabljali. Veliko se je objavljalo tudi v strokovnih revijah in opisoval svoja razmišljanja ter tudi sodeloval z drugimi naprednimi čebelarji doma in po svetu. Ko pa je dobil knjigo nemškega čebelarja Albertija z opisom njegovega panja, se mu je ponudila priložnost za uresničitev tistega, kar si je želel. Začel ga je tudi uporabljati, vendar ga je znatno spremenil in ga pozneje stalno izpopolnjeval. Le pri satnikih je ohranil Gerstungovo mero. Skratka, izumil je svoj panj in leta 1903 začel tudi poskusno uporabljati. Že leto pozneje se je množično uveljavil med čebelarji, zato štejemo kot začetek uporabe AŽ-panja ali za rojstvo leta tega panja leto 1903. Na občnem zboru Slovenskega čebelarjskega društva pa je bil poimenovan kot »**Alberti-žnidaršičev panj**« ali kratko **AŽ-panj**.

Prvi opis svojega panja in način čebelarjenja v njem je objavil leta 1910 v Slovenskem čebelarju, ko je čebelaril že z 222 takšnimi panji. Njegova prva knjiga z naslovom »**Kranjska čebela kot najboljša medarica**«, ki jo je izdal v samozaložbi leta 1906, je bila napisana v nemškem jeziku, ker je bila namenjena predvsem čebelarjem v tedanji Avstriji, Nemčiji in Švici. Naslednja njegova knjiga namenjena čebelarjem – uporabnikom AŽ-panja, pa je izšla leta 1925 z naslovom »**NAŠ PANJ**«. Tiskana je bila tudi v hrvaškorsrbskem, italijanskem in nemškem jeziku.

Žnidaršič je stalno povdarjal pomen prevažanja čebeljih družin na pašo. Čebelarjenje na enem mestu in z večjim številom družin je obsojeno na neuspeh. Zato je poleg velikega čebelnjaka v Ilirski Bistrici z večsto panji drugod postavil manjše čebelnjake in tja ob medenju vozil družine na pašo. Prevažal jih je po Notranjski, Dalmaciji in Furlaniji. Kmalu je postal največji proizvajalec medu, voska kranjskih čebeljih matic in avstroogarski monarhiji in zunaj nje. Udeleževal se je številnih razstav in prireditev. Za to je v številnih evropskih državah za izredno kvaliteto svojih proizvodov kot tudi za AŽ-panj prejel približno 20 plaket in odličij. Naj omenim samo nekatere: leta 1898 na razstavi na Dunaju jubilejna medalja, zlata medalja Celovec 1904, srebrna medalja na Dunaju 1903 itd.

Med čebelarji je užival velik ugled. Svoje izkušnje in znanje je rad posredoval tudi drugim čebelarjem, predvsem mlajšim. Na njegovem vrtu in ob njegovem čebel-

njaku je potekalo nešteto čebelarjskih tečajev in predavanj oz. shodov že od leta 1900 naprej. Željni znanja so prihajali čebelarji iz vseh krajev tedanje Kranjske, Koroške, Štajerske in Primorske. Veliko je pisal tudi v SČ. Bil je med ustanovitelji in celo podpredsednik osrednjega čebelarjskega društva za tedanje Kranjsko in Slovenskega čebelarja (1897). Po prihodu v Ljubljano je postal predsednik Slovenskega čebelarjskega društva in bil na tem položaju vse do smrti. Že leta 1902 je postavil po **Kranjskem čebelarjske opazovalnice** Bil je pobudnik ustanovitve **ilirskobistriške podružnice, vključene v osrednjo čebelarjsko organizacijo za Kranjsko** v letu 1907. Njen prvi predsednik pa je bil **Rudolf Strnad** iz Ilirske Bistrice. Leta 1909 je ustanovil **Kranjsko čebelarjsko zadrugo s sedežem v Ilirski Bistrici** in tako čebelarjem ponudil potrebno čebelarjsko opremo.

Domačini, predvsem pa čebelarji, smo zelo ponosni na našega rojaka **Antona Žnidaršiča**, pomembnega gospodarstvenika, poslovneža, tovarnarja, javnega delavca saj je bil večkrat izvoljen tudi za bistriškega župana, zbiralca in popisovalca domačih posebnosti, predvsem pa umnega čebelarjskega strokovnjaka, izumitelja in preporoditelja čebelarstva na Slovenskem, ki je s svojimi novostmi predelal Albertijev panj in ga prilagodil domači čebeli, njenemu razvoju in čebelarjevi želji po kar največji medeni beri. Njegov panj t. i. »Žnidaršič« je še dandanes najpogostejši panj na Slovenskem. Najdemo ga tudi zunaj Slovenije. Osnovni tip AŽ-panja je devetsatar: 9 satov v plodišču, 9 satov v medišču. V stotih letih je doživel številne predelave, bodisi zmanjšanje ali povečanje prostornine, kljub temu pa ostaja **žnidaršič**.

Domačini **Antonu Žnidaršiču** izkazujemo iskreno hvaležnost; v parku domačih pomembnih mož pred osnovno šolo Dragotina Ketteja in Zdravstvenim domom smo čebelarji ob 100. obletnici njegovega rojstva leta 1974 postavili doprni kip, delo kiparja **Zdenka Kalina**, po njem se imenuje ta nova osnovna šola v Kozleku v Ilirski Bistrici in domače čebelarjsko društvo. Ob praznovanju 90-letnice delovanja podružnice čebelarjskega društva leta 1997 smo člani društva na njegovi rojstni hiši odkrili spominsko ploščo. Skupaj s 16 čebelarjskimi društvi Primorske in Notranjske smo v dvorani Čebelarjskega centra na Brdu pri Lukovici leta 2002 odkrili njegov doprni kip in dvorano poimenovali po njem. Že nekaj let pa čakamo na poimenovanje ene izmed ulic v Ilirski Bistrici po **Antonu Žnidaršiču**. Morda se bo to zgodilo letos ob 130. obletnici njegovega rojstva. Na predlog domačega društva Čebelarjska zveza Slovenije že tretje leto zapored podeljuje posebne nagrade **Antona Žnidaršiča** za inovacije v čebelarstvu. Žal iz našega kra-

ja še nismo imeli nagrajenca. Čez mesec ali dva bomo čebelarstva društva kraško-obalne in notranjske regije ustanovili novo **Regijsko čebelarstvo zvezo Antona Žnideršiča**. V letu 2004 načrtujemo še nekaj prireditev v spomin na Antona Žnideršiča. Osrednja naj bi bila ob odkritju njegovega doprsnega kipa pred šolo ali v pro-

storih OŠ Antona Žnideršiča v Ilirski Bistrici, če se bo šola odločila za to. Čebelarji načrtujemo tudi postavitev primerne čebelnjaka v bližini šole, ki naj bi spominjal domačine in vse mimoidoče na zelo bogato čebelarstvo zgodovino tega kraja.

Ivan Šuštar

predsednik ČD AŽ Ilirska Bistrica

Čebelarstva zveza društev Maribor

Streliška 150, tel: 02/320 53 46 fax: 02/331 80 10

Sekcija za pridelavo medenih pijač organizira TEČAJ ŽGANJEKUHE

Tečaj bo potekal v **prostorih Čebelarskega centra Slovenije, Brdo pri Lukovici 8**, in sicer **17. aprila 2004, z začetkom ob 9. uri**.

Tečaj bo predvidoma trajal do 18. ure. Vodil ga bo g. Esad Šabanović, priznani strokovnjak tehnolog nekdanjega Talisa in Apisa.

Program tečaja:

- surovine za kuhanje žganja,
- pravilno mletje sadja,
- alkoholno vrenje,
- kaj je treba vedeti pred začetkom kuhanja žganja,
- postopki kuhanja žganja,
- zakaj žganje zorimo,
- prilagoditev na pitno jakost,
- izračun izkoristka alkohola,
- kako žganje redčimo.

Cena tečaja je 10.000,00 SIT, udeleženci pa jo plačajo v gotovini pred začetkom tečaja.

Tečaj bo organiziran, če bo prijavljenih najmanj 50 udeležencev.

Cena tečaja vključuje:

- degustacijo žganj,
- vsak tečajnik bo prejel steklenico medenega likerja, nagrajenega z zlato medaljo, v primeri embalaži in narejenega iz najkakovostnejšega žganja in medu,
- gradivo.

Pisne prijave pošljite na naslov:

Čebelarstva zveza društev Maribor, Streliška c. 150, 2000 Maribor, s pripisom »Za tečaj žganjekuhe« NAJPOZNEJE DO 31. MARCA 2004.

Prijavite se lahko tudi na srečanju čebelarjev v Celju na stojnici Sekcije pridelovalcev medenih pijač ČZDM v I. nadstropju. V prijavi navedite: ime in priimek, naslov in telefonsko številko, na kateri ste dosegljivi.

Morebitne dodatne informacije lahko dobite po **telefonu št. 041 699 554**.

*Predsednik sekcije pridelovalcev medenih pijač pri ČZDM
Marjan SLANIČ*

